

Oponentský posudek na diplomovou práci

Autorka: Jana Veverková

Název práce: Analýza písemného projevu žáků vyučovaných analyticko-syntetickou metodou a genetickou metodou v průběhu prvního ročníku

Vedoucí práce: PhDr. PaedDr. Anna Kucharská, PhD.

Oponent: PhDr. Hana Sotáková

Předložená diplomová práce se zabývá tématem analýzy písemného projevu žáků. Již na začátku bych chtěla říci, že dané téma lze považovat za originální, v literatuře téměř nezpracovávané, ale vzhledem k nárůstu dětí s obtížemi v psaní velmi potřebné. Práce je zpracovaná formou empirické studie, obsahuje část teoretickou a část praktickou, která je postavena na analýze dat získaných v rámci projektu "Třístupňový model péče".

Teoretická část je poměrně stručná (27 stran) a není jasně oddělena od empirické části, kapitoly přímo navazují na sebe a i když v abstraktu autorka mluví o části teoretické a praktické, v samotném textu to není formálně uvedeno. Studentka nás v teoretické části tedy seznamuje s vývojem písma a jeho chápání u dětí. Posléze se zabývá důležitými kognitivními charakteristikami, které určují vybavenost žáků ke psaní a psychologickými aspekty psaní. V další kapitole uvádí diaktické metody výuky čtení a psaní, které se přímo vztahují k výzkumné části práce a u obou připomíná časové rozložení získaných dovedností v prvním ročníku. Poslední částí je pak nastínění hodnocení písma různými škálami a v poradenské praxi. Lze říci, že autorka prokazuje dobrou schopnost práce s literaturou, odkazy na literární prameny jsou v pořádku, čerpá nejen z teoretických prací na tomto poli, ale i ze zahraničních časopisů nebo výzkumných zpráv. Celá teoretická část práce působí jako uvedení pro samotnou část výzkumnou.

Empirická část je daleko rozsáhlejší (cca 95 stran), jak již bylo řečeno, zabývá se analýzou osvojování písma u dětí v první třídě. Autorka provedla pro potřeby práce analýzu písemných produktů 467 dětí z prvních ročníků. Je zde nutno podotknout, že data pro výzkumný vzorek nenabírala studentka sama, ale jsou součástí projektu IPPP. O dané skutečnosti se autorka zmiňuje a na začátku praktické části také podává stručnou informaci o projektu. Dále nás seznamuje s metodikou práce, kde popisuje výzkumný vzorek a v rámci kapitoly 7.2 "Metoda zpracování dat – sestavení hodnotící škály" představuje svůj hlavní přínos, což je vytvoření hodnotící škály písma inspirovanou českými i mezinárodními škálami. Zde se podrobně dozvíme, jaká kritéria hodnocení autorka používala, jakým způsobem psané texty skórovala a v neposlední řadě také to, proč ta která kritéria použila a v jakých jiných škálách se ještě objevují.

Pak se již dostáváme ke stanovení hypotéz, kterých je stanoveno celkem sedm (i když v textu se objevuje 6, došlo zde zřejmě k překlepu a studentka uvádí hypotézu s číslem 3 dvakrát, ale s jiným zněním). Jednotlivé hypotézy také zohledňují způsob výuky psaní a snaží se postihnout vývojové změny v psaní s ohledem na metodu a časové období v rámci první třídy. Při analýze výsledků tedy autorka postupuje tak, že srovnává výsledky žáků analyticko-syntetické metody a genetické metody v pololetí a na konci školního roku. Dochází v některých oblastech k zajímavým závěrům (např. viz kapitola 8.3.1.1), které podrobuje další analýze a snaží se objasnit příčiny výrazných rozdílů ve výsledcích mezi jednotlivými metodami i v rámci jedné metody v pololetí a na konci školního roku.

Ve shrnutí pak studentka nastiňuje úroveň písemného projevu dětí 1. třídy v analyticko-syntetické a genetické metodě, vyzdvihává výhody a nevýhody obou metod a snaží se postihnout i aspekty, které nejsou závislé na výukové metodě. Danou část práce považují za velmi přínosnou, studentce se povedlo na základě sekundární analýzy detekovat zákonitosti, které můžeme ovlivnit výukou a zákonitosti, které přímo mohou souviset s vnímáním a kognitivním zpracováním každého dítěte.

V závěru pak můžeme najít diskusi k ověření hypotéz, kde se autorka jednotlivě vyjadřuje ke každé z nich. Z výsledků je patrné, že každá z metod má svůj vývoj. Zatímco u analyticko-syntetické metody je zaznamenáván postupný vývoj ze zlepšující se tendencí, u genetické metody dochází v druhém pololetí 1. třídy k propadu oproti prvnímu pololetí. Jak sama studentka uvádí, vyvstává zde logická otázka, jak bude vývoj psaní probíhat dále, a to zejména vývoj psaní u dětí vyučovaných genetickou metodou. Proto se domnívám, že by bylo prospěšné v podobných výzkumech pokračovat, možná je rozšířit i o výsledky vývoje psaní z tříd, kde bylo zavedeno písmo Comenius Script. S tím souvisí i má otázka na autorku, zda si myslí, že by mohlo zmíněné písmo ještě nějak diferenciovat výsledky vývoje psaní u dětí bez ohledu na metodu?

Celkově se dá říci, že i přesto, že si autorka nenabírala materiál, který později analyzovala, se v tomto případě jedná o práci nadprůměrnou. Je zde jasné, že studentka pracovala velmi svědomitě a její autorský vklad je neoddiskutovatelný. Z hlediska přínosnosti pro praxi považují práci také za hodnotnou. Vytknout se dají především formální nedostatky (výrazné překročení rozsahu práce, stručnost teoretické části atd.), nicméně i ty lze omluvit s ohledem na náročnost a podrobnost zpracování tématu. Doporučuji práci k obhajobě, vzhledem k výše uvedeným nedostatkům navrhuji hodnocení: výborně až velmi dobře (na základě průběhu obhajoby)

V Praze, dne 11. 9. 2011

PhDr. Hana Sotáková